

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	
Исходящ №	дата 201 г.
Входящ № <u>830</u>	дата <u>21.09</u> 20 <u>26</u>
София 1113, бул. Шипченски проход № 52, бл. 17 тел.: 02/ 979 29 98 ; факс: 02/ 870 21 91	

РЕЦЕНЗИЯ

~~за научно-преподавателската дейност на гл. ас. д-р Страхил Валентинов Панайотов,~~
във връзка с провеждането на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.2. История и археология, научна специалност „Документалистика, архивистика, палеогеография, включително историография и изворознание, обявен в ДВ, бр. 53 от 09.06.2026 г. за нуждите на секция „Помощни исторически науки и информатика“, Институт за исторически изследвания (ИИСТИ), БАН.

Автор на рецензията: проф. дфн Павел Веселинов Павлович, катедра „Арабистика и семитология“, СУ „Св. Климент Охридски“, назначен за член на научното жури със Заповед №64 на директора на ИИСТИ от 06.08.2026 г.

Главен асистент д-р Страхил Панайотов е кандидат по обявения конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 2.2. История и археология, обявен за нуждите на ИИСТИ, БАН. Д-р Панайотов е предоставил пълната необходима документация, според изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагането му.

1. Биографична справка

Д-р Панайотов е защитил успешно докторска дисертация през 2014 г. по професионално направление 2.2. История и археология на тема „Таблички с дръжка (амулетни таблички) от Месопотамия – II-I хил. пр. Хр.“

От 2018 до 2022 г. д-р Панайотов е заемал академичната длъжност „асистент“, а от 2022 г. насам заема академичната длъжност „главен асистент“ в ИИСТИ, БАН.

От 2013 до 2018 г. д-р Панайотов е бил пост докторант по проект „БабМед“ към Свободен университет Берлин, финансиран от European Research Council. От 2020 до 2023 г. е заемал длъжността куратор по асирийска медицина в Британския музей, Лондон.

Д-р Панайотов е преподавал курсове по история на древна Месопотамия, академски език и клинописно писмо в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Нов български университет и Ruprecht-Karls-Universität в Хайделберг.

2. Минимални национални изисквания (МНИ) за заемане на съответната академична длъжност

В изпълнение на МНИ по чл. 26 от ЗРАСРБ гл. ас. д-р Страхил Панайотов **отговаря** на минималните национални изисквания за научната област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.2. История и археология, за заемане на академичната длъжност „доцент“. Д-р Панайотов притежава диплома № СУ 2014 – 17, издадена на 01.04.2014 г., за придобита ОНС „доктор“ в научната област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.2. История и археология. Темата на защитения от него дисертационен труд „Таблички с дръжка (амулетни таблички) от Месопотамия – II-I хил. пр. Хр.“ **отговаря** на обявения конкурс за „доцент“ по професионално направление 2.2. История и археология. През 2016 г. дисертационният труд на д-р Панайотов е публикуван като отделна монография.

3. Рецензия на трудовете по конкурса

Освен публикувания дисертационен труд за целите на конкурса д-р Страхил Панайотов е представила списък с публикувани 2 научни монографии (на английски и немски език), 5 студии (на английски език) и 7 статии (на български, английски и немски език).

Хабилитационната монография на д-р Панайотов „Mesopotamian Eye Disease Texts“ е публикувана в съавторство с проф. Маркхам Гелер в издателство De Gruyter (понастоящем De Gruyter Brill). Монографията представлява критично издание с превод на английски език на месопотамски текстове, свързани с диагностиката и лечението на очни болести. Авторите проучват поле в културната и интелектуалната история на Междуречието, което досега не е привличало вниманието на изследователите.

Приносният характер на труда се определя не само от липсата на предходници, но и от задълбочения епиграфски, палеографски и филологичен анализ на писмените паметници. В хода на изследването са разчетени, реконструирани и анализирани в

сравнителен план древни клинописи на акадски и шумерски извори, свързани с очните болести (т. нар. IGI корпус). По този начин авторите поставят основата на ново изследователско поле, което предстои да се развива в бъдеще. Достатъчно свидетелство за това е, че проектът BabMed, чийто постижения отразява трудът на Гелер и Панайотов, вече е получил продължение в проекта NinMed под ръководството на Джон Тейлър в Британския музей.

За нуждите на изследването Панайотов е написал задълбочен историографски преглед на клинописните текстове за очни болести. В тясно взаимодействие с Гелер той е направил превода и коментарите към епиграфските паметници, изготвил е снимковия материал, глосара, както и палеографската част с шумерските логограми, която е първата по рода си палеография на медицински текст от Междуречието. Негов е и индексът, както и филологическите бележки (вж. описанието в Увода към монографията). Панайотов е осъществил предпечатната подготовка и транслитерацията на текстовете. По този начин приносът му в труда надхвърля 400 страници.

В търсене на значенията на използваните в изворите термини Панайотов се е консултирал със специалисти по палеоботаника, офталмология и психиатрия, което свидетелства за интердисциплинарния характер на монографията. Зад всеки превод стои значително изследователско усилие, което определя значимостта и приносния характер на труда.

Трудът „Die Lampe am Krankenbett. Untersuchungen zu altorientalischen Gebeten an den Lichtgott Nuska“ има няколко съществени научни приноса към изследването на месопотамската религия, акадските молитви и магично-ритуална практика. Основният му принос е текстологичен: авторът предлага нова цялостна редакция на достъпните текстови свидетелства към табличката KAR 58 (= VAT 9030), включвайки паралелни ръкописи и дубликати от Ашур, Ниневия и Урук. Те са представени в транслитерация, превод и подробен коментар, допълнени от факсимилни и графични копия на табличките. По този начин се създава по-надеждна текстова основа за бъдещи изследвания.

Особено важен е приносът към реконструкцията на предаването и датировката на текстовете. Чрез палеографски анализ Панайотов предлага табличката KAR 58 да бъде отнесена към ранния VIII, а може би и края на IX в. пр. Хр., което я прави най-старото известно свидетелство за молитви към бога на светлината и огъня Нуска.

Вторият голям принос е функционалният анализ. Вместо да разглежда петте молитви като единна литературна композиция, авторът показва, че те са били използвани в различни ритуални контексти. KAR 58 следователно представлява своеобразен компендиум от ритуални „градивни елементи“, които екзорсистите са подбирали и комбинирали според конкретната ситуация.

Като цяло трудът предлага комплексно разбиране на Нуска и маслената лампа като взаимно свързани проявления на бога на светлината: лампата функционира като негово присъствие, защитник на болния и посредник между човека и боговете. Така текстологичният анализ е успешно свързан с реконструкцията на религиозната практика и „живия“ ритуален контекст на молитвите.

Петте студии са посветени на месопотамската медицина. Анализът в тях съчетава текстова критика, история на знанието, ритуал и визуална култура.

„**From Awe to Audacity**“ (в съавторство с Henry Stadhouders) предлага *editio princeps* на табличката A 373 от Истанбул с текстове от заклинателния корпус Egalkura. Основният принос е реконструкцията и интерпретацията на ритуалните стратегии за успешно обръщане към високопоставени лица; изданието използва и непубликувани паралели, разширявайки по този начин корпуса на Egalkura.

„**Notes on the Assur Medical Catalogue**“ прецизира структурата и функцията на *Assur Medical Catalogue* (AMC) чрез систематично съпоставяне с ръкописите от Ниневия. Показано е, че първата част на AMC следва последователността на Ниневската медицинска енциклопедия, вероятно организирана в 12 трактата и 50 стандартизирани таблички. Особено важен е изводът, че различията между Ашур и Ниневия отразяват локални традиции, а не просто различни копия на един корпус.

„**Eye Metaphors**“ систематизира фигуративната реч в месопотамските текстове за очни заболявания. Д-р Панайотов показва, че образният език е средство за концептуализиране на анатомията, патологията и терапията, понякога чрез механизми, сходни със съвременните медицински метафори.

„**Healing in Images and Texts**“ интегрира изображенията на болничното легло върху амулети срещу Lamaštu-Hulbazizi с ритуални и медицински текстове. Новите амулети, идентификациите на фигури и реконструкцията на ролята на маслената лампа на Nuska обогатяват разбирането на лечебния ритуал.

„The First Medical Work on Phlegm“ представя IM.202652 като най-ранния известен систематичен трактат за храките и респираторните заболявания и проследява връзката му с по-късната *Bronchia V*, поставяйки месопотамските терапии в по-широката история на античната медицина.

В представените статии д-р Панайотов разглежда различни аспекти на медицинската ритуалност и терапевтичната практика в месопотамските таблички.

Представена е и справка за научни приноси, от която личи че три от трудовете на д-р Панайотов са индексирани в световните наукометрични мрежи (SCOPUS, Web of Science). През периода 2022–2024 г. публикациите на д-р Панайотов са цитирани 32 пъти, включително 10 пъти в публикации, индексирани в световните наукометрични бази. Справката в SCOPUS показва, че д-р Панайотов има h-index 5.

4. Липса на данни за плагиатство

Прегледът на представените от гл. ас. д-р Страхил Панайотов публикации не показва наличие на плагиатство по чл. 4, ал. 11 от ЗРАСРБ.

Заклучение

Предоставените за конкурса материали са в пълно съответствие и далеч надхвърлят наукометричните изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

След като се запознах с биографията, публикациите и професионалния опит на кандидата, убедено давам своята положителна оценка. Препоръчвам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Научния съвет на ИИСТИ, БАН за присъждане на академичната длъжност „доцент“, по професионално направление 2.2. История и археология на гл. ас. д-р Страхил Валентинов Панайотов.

София

15.09.2026 г.

Pavel
Pavlovich

Проф. дфн Павел Павлович

Digitally signed by
Pavel Pavlovich
Date: 2026.09.15
11:15:24 +03'00'